

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

УДК 796.3-053.2/5:001.76

СУШКО Р. О., ІБРАІМОВА М. В.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Інноваційні технології у початковій підготовці дітей на прикладі спортивних ігор

Анотація. Мета: визначити особливості інноваційних технологій та сучасний стан організаційної роботи з дітьми на початковому етапі підготовки в спортивних іграх. **Матеріал і методи:** для з'ясування застосованих інноваційних технологій використано опитування тренерів і узагальнено експертну оцінку фахівців в області спортивних ігор. **Результати:** проаналізовано сучасний стан питання щодо можливостей початкової підготовки дітей в умовах ранньої спеціалізації в спортивних іграх на прикладі баскетболу, волейболу і тенісу. З'ясовано важливість та необхідність інноваційних заходів для дітей на початковому етапі підготовки в спортивних іграх. **Висновки:** виявлено інноваційні підходи побудови процесу початкової підготовки в тенісі, які не спостерігаються в інших видах спортивних ігор.

Ключові слова: спортивні ігри, міні-баскетбол, міні-волейбол, міні-теніс, підготовка, інноваційні технології.

Вступ. Успішність досягнень спортсмена-професіонала в спортивних іграх на етапі максимальної реалізації залежить від багатьох чинників: техніко-тактичної підготовленості, антропометричних даних, фізичних та психологічних якостей, досвіду виступів на змаганнях високого рівня, партнерів, та не менш важливим вважається організаційно-методичний рівень спортивної підготовки дітей на етапі початкової підготовки [1; 5; 12].

У спортивних іграх техніко-тактична підготовка має найбільш складну структуру в порівнянні з іншими видами спорту. Відмінності ігрової діяльності у захисті, у нападі; забезпечення взаємодії цих компонентів ігрової діяльності залежно від ходу змагальної боротьби; забезпечення взаємодії значної кількості гравців та ін. потребує забезпечення фахового підходу до проблем підготовки юних спортсменів і подальшої реалізації засвоєних техніко-тактичних прийомів у змагальній діяльності [8; 14].

Сучасні тенденції розвитку спортивних ігор ставлять перед фахівцями питання не тільки можливостей удосконалення навчального-тренувального та змагального процесів, але і поміркованого та більш якісного підходу до питань кваліфікованої підготовки резерву за рахунок збільшення початкового етапу підготовки та підготовки дітей в умовах ранньої спеціалізації (загально розвиваючих вправ з елементами спортивних ігор) [3; 10]. Адже завдяки спортивним іграм досягається гармонійний розвиток фізичних якостей дітей, особливо координаційних здібностей, розширюється фонд рухових умінь і навичок, значно збільшується резерв функціональних систем організму, відбувається активізація розвитку та зміцнення опорно-рухового апарату, поліпшується функціонування основних систем і внутрішніх органів [2; 4; 7].

У зв'язку з цим зростає необхідність застосування новітніх наукових розробок і програм у навчально-тренувальному процесі дітей, особливо на етапі початкової підготовки, без урахування яких неможливо скласти гідну конкуренцію провідним країнам світу у різних аспектах підготовки гравців [5; 11].

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дослідження є частиною

[dx.doi.org/10.15391/sns.v.2015-2.036](https://doi.org/10.15391/sns.v.2015-2.036)

© СУШКО Р. О., ІБРАІМОВА М. В. 2015

науково-дослідної роботи, що проводиться згідно зі зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту по темі 1.2. «Сучасний професійний спорт та шляхи його розвитку в Україні» у відповідності з планом науково-дослідної роботи кафедри спортивних ігор Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Мета дослідження: визначити особливості інноваційних технологій та сучасний стан організаційної роботи з дітьми на початковому етапі підготовки в спортивних іграх.

Матеріал і методи дослідження. У роботі застосовано наступні методи досліджень:

1. Теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури та мережі Інтернет (інформація з офіційних сайтів федерацій).
2. Опитування.
3. Експертна оцінка фахівців в області спортивних ігор.
4. Педагогічне спостереження.

Результати дослідження та їх обговорення.

Спортивні ігри є складнокоординаційними видами спорту, тому вимагають застосування таких методик та засобів навчання, які були б адаптовані до віку, рівня фізичного розвитку та фізичної підготовленості дітей. Інноваційні технології – це набори методів і засобів, які підтримують етапи реалізації нововведень: впровадження, тренінг, консалтинг, трансферт. Зазвичай потрібно декілька років перш ніж дитина навчиться в достатній мірі володіти необхідними для гри знаннями та навичками, через що юні спортсмени часто втрачають інтерес до занять ще на етапі початкової підготовки.

Аналіз навчально-методичної літератури та вивчення практичного досвіду провідних фахівців та тренерів в області спортивних ігор з теми досліджень дав можливість зрозуміти, що однією з проблем першого етапу відбору в спортивних іграх є невідповідність сучасним вимогам навчальних програм підготовки в ДЮСШ (правового документу). Набір дітей в групи початкової підготовки відбувається з 8–9 років у баскетболі, 8–9 років у волейболі, лише в тенісі 5–6 років. У той час коли боротьба за координованих, фізично розвинених відповідно до свого віку дітей починається в інших видах спорту значно раніше (плавання 4–5 років, гімнастика з 3 років). Поширена сучасна

недбалість батьків до гармонійного фізичного розвитку своєї дитини та дань модним тенденціям соціуму (танці, комп'ютерна грамотність та вивчення іноземних мов) забирають левову частку обдарованих дітей значно раніше початку рекламної кампанії набору в спортивних іграх. Крім того, вік 6–7 років – є чутливим і сприятливим періодом для розвитку гнучкості, спритності та координації рухів. Координація рухів є першоосновою, фундаментом будь-якої фізичної діяльності, особливо у спортивних іграх. Кожний технічний елемент у спортивних іграх будується на координаційних зв'язках, із знайомих людині рухових елементів. Тому здатність швидко і точно виконувати нові рухи в більшості залежить від того, який запас цих координаційних зв'язків вже є у людини. Відповідно виникає завдання створення запасу різних рухових дій з самого раннього віку.

Фахівцями теорії спорту накопичено значну кількість наукових даних, які дозволяють здійснювати спортивну підготовку дітей з урахуванням особливостей розвитку зростаючого організму. Ці дані охоплюють не тільки організм в цілому, а й розвиток окремих його систем, які, так чи інакше, відчувають на собі вплив фізичних навантажень [6].

Багато закордонних вчених з країн-лідерів у спортивних іграх, такі як Х. М. Бусета (Іспанія), А. Авакумович (Сербія), М. Мондоні (Італія), М. Спенсер (Англія) [9; 10], М. Теннат, М. Креспо вважають успішним вік 6–7 років для початку занять. Це ідеальний спосіб залучення дітей до баскетболу, волейболу, тенісу [9; 12; 13].

У віці 5–7 років, граючи адаптованим обладнанням необхідно розвивати і тренувати сенсорні відчуття та рухові здібності дітей. Від значної кількості запропонованих жестів і рухів краще розвиватимуться рухові здібності дітей. Треба уникати аналітичного навчання основам спортивних ігор у віці 6–7 років різними способами, пропонуючи загальнорозвиваючі дії та рухові вправи в ігровій формі.

Для юних спортсменів 8–9 років важливо продовжувати тренування і розвиток основних рухових навичок, щоб вони мали можливість поступово перейти до придбання специфічних виду спорту рухових навичок (особливо координації загальної мобільності та розвитку функцій тіла). Діти повинні грати, виконуючи специфічні вправи, а тренер за відправну точку бере правила міні-гри (міні-баскетбол, міні-теніс, міні-волейбол). Але перш ніж аналізувати правила важливо добитись від дітей розуміння наступних складових:

- рухів, які вони виконують у просторі і часі;
- відчуття простору, обмеженого для гри;
- дії для нападу;
- дії для захисту;
- правила, які мають виконувати.

Тільки коли діти до цього готові, їм можуть бути представлені правила гри, які пізніше стануть основою обраної спортивної гри.

Історичні довідки свідчать про суттєве відставання у часі і організації підготовки дітей у спортивних іграх. Наприклад, міні-баскетбол отримав офіційне міжнародне визнання в 1967 році за ініціативою лідерів світового баскетболу іспанця Анселмо Лопеса, англійця Вільяма Джонса і французя Роберта Бюснеля. Через рік в ФІБА було сформовано комітет по міні-баскетболу, який в 1991 році отримав статус ФІБА Міні-баскет-

бол і почав проводити регулярні міжнародні фестивалі під назвою «Jamboree». В «Jamboree» не було тих, хто програє, адже основна ідея започаткування міні-баскетболу проголошена ФІБА наступна: «Гра міні-баскетбол – це задоволення та забава, а не змагання!» В 1973 г. Федерацією баскетболу СРСР було засновано комітет по міні-баскетболу. Організація керівництва міні-баскетбольним рухом в країні стала початком проведення офіційних міроприємств для самих юних баскетболістів. Перший Всесоюзний фестиваль міні-баскетболу пройшов у Ленінграді.

Особливості міні-баскетболу включають адаптовані до шкільного віку: розмір майданчика, час гри, м'ячі, висота конструкцій змінюються відповідно до різних вікових груп. Відбувається навчання гри в баскетбол, а не набору технічних прийомів, що в майбутньому складуть навчання гри. Спрошені правила відповідно до віку дозволяють легко засвоювати їх та тривалий час підтримувати зацікавленість грою, а заборона застосування командних тактичних схем сприяє розвитку тактичного мислення, індивідуальних можливостей гравця, орієнтації на майданчику.

На спортивних теренах України один раз в рік влітку федерація баскетболу України проводить баскетбольний фестиваль міні-баскетболу для дітей молодшої групи віком 9–10 років і старшої молодшої групи віком 11 років. Групи формуються відповідно до вимог Міжнародної федерації баскетбольних асоціацій (ФІБА) і з урахуванням поданих заявок. Мета – зібрати за підсумками сезону в кінці кожного року всі провідні міні-баскетбольні колективи країни і визначити перспективних. Самі ж змагання розглядаються як перша селекція в збірну команду України, тим самим надаючи дієву допомогу майбутнім тренерам кадетських збірних. На жаль, для дітей молодше 9 років ні фестивалів, ні змагань не проводиться.

З міні-волейболом на Україні справи відбуваються також неналежним чином. Міні-волейбол – гра для дітей до 14-ти років. Вона входить у шкільну програму багатьох країн. Вперше з'явилася в ГДР у 1961 році. У СРСР офіційно затвердили правила тільки в 1972 році. Існує два рівні гри: міні-3 і міні-4. В команді 3–4 гравці і 2 запасних. Команда може складатись хлопчиків і дівчат, так щоб співвідношення було однаковим. За поясненнями фахівців в області волейболу, важке матеріально-технічне становище та брак кваліфікованих педагогічних кадрів не дозволяє створити умови для повноцінної підготовки дітей на початковому етапі, скорочуючи цей етап і тим самим йдучи в розріз з сучасними вимогами, які диктують закордонні спеціалісти улюбленої гри мільйонів людей в нашій країні.

За темою дослідження не знайдено інформації щодо застосування загальноновідомих інноваційних технологій, котрі важливо впроваджувати в процес підготовки дітей на початковому етапі у міні-волейболі, натомість з'ясовано протилежні тенденції, що призводять до скорочення кількості проведення змагань, ДЮСШ та професійних клубів (через брак підготовленого резерву).

Одним із принципово нових підходів у методиці навчання тенісу є міні-теніс – навчання тенісу з використанням інвентарю та обладнання, адаптивного до віку, рівня підготовленості та фізичних можливостей тих, хто займається. На сьогодні Міжнародною федерацією тенісу розроблена програма підготовки юних

тенісистів, поділена на три рівні: червоний, помаранчевий і зелений, яка отримала назву «Play and Stay» – (Грай та залишайся у грі назавжди) [9].

Програма «Play and Stay» Міжнародної федерації тенісу спрямована на оптимізацію тренувального процесу для дітей до 10 років. Вона передбачає варіювання розмірів корту та ракеток, висоти сітки, використання різних м'ячів (за компресією) та зміни в правилах гри під час змагань. У нашій країні аналогом цієї програми виступає програма розвитку під назвою «міні-теніс».

Основи для створення програми «міні-теніс» були закладені ще за часів Радянського Союзу, у зв'язку із зростанням популярності тенісу, різними авторами, зокрема, П. М. Майданским [8], І. Шокінім були описані методики побудови занять, що передбачали масовість і полегшене навчання за допомогою адаптивного інвентарю. Вони отримали назву «малий теніс», а за аналогією з грою в міні-футбол, міні-баскетбол пізніше стали називатися міні-тенісом. З малого тенісу починали, а згодом і пропагували його використання серед молоді відомі радянські тенісисти – Н. Н. Озеров, С. П. Беліц-Гейман, Г. А. Кондратьєва та інші. Радянські спеціалісти займалися розробкою методики навчання і правил малого тенісу, стандартизацією інвентарю. Однак тоді, не дивлячись на велику експериментальну і просвітницьку роботу, міні-теніс не отримав серйозного розвитку.

На сьогодні Міжнародною Федерацією тенісу активно пропагується застосування програми навчання міні-тенісу «Play and Stay» у всіх країнах світу, починаючи з 2012 року для дітей 10 років і молодше. Головною метою програми є популяризація тенісу як виду спорту серед дітей дошкільного і молодшого шкільного віку завдяки принципово новому підходу до методики навчання гри через міні-теніс, а також впровадження міні-тенісу у освітніх навчальних закладах і спортивних школах.

Програма міні-тенісу дозволяє застосувати ігровий підхід у навчанні з перших тренувальних занять – діти вчать тримати м'яч у грі, а різні ігрові ситуації, що виникають при цьому, допомагають їм доволі швидко зрозуміти її смисл. Такий підхід виключає необхідність складних, часто недоступних для дитячого сприйняття пояснень, не вимагає спеціального запам'ятовування. В ігрових ситуаціях легше оволодівати різноманітними прийомами техніки і тактики, зрозуміти правила гри, вчитися самостійно вести рахунок.

У результаті занять міні-тенісом у дітей поступово закріплюються всі необхідні базові навички і знання, які у подальшому переходять до стандартних форм тренувань дозволяють вдосконалити спортивну майстерність і досягати високих результатів або продовжувати заняття на аматорському рівні в залежності від поставлених цілей і завдань.

Ще одним важливим фактором є те, що шляхом використання менших за розміром кортів, легких м'ячів і ракеток виключаються шкідливі навантаження і ранній травматизм у дітей.

Програма міні-тенісу включає:

- багаторівневу систему навчання тенісу;
- навчання гри в теніс, а не набору прийомів техніки;
- легкість засвоєння ігрових навичок та правил, що сприяє тривалому підтриманню інтересу до занять;
- менші за розміром корти та інвентар, що відповідає віковим можливостям дітей;
- використання різних за швидкістю та висотою відскоку м'ячів, що дозволяє сформувати правильну техніку на початковому етапі підготовки;
- спеціальну систему змагань, спрямовану на оволодіння навичками гри та розвиток тактичного мислення;
- можливість використання програми при навчанні дорослих.

Аналіз та узагальнення науково-методичної літератури вказує на те, що техніко-тактична підготовка гравців у спортивних іграх набуває все більшого значення на етапі початкової підготовки, де відбувається закладка та формування фундаменту для досягнення високих спортивних результатів у майбутньому. Спостерігаються тенденції до ранньої спортивної спеціалізації спортсменів, які можна вирішити за рахунок адаптації до вікових особливостей гравців обладнання, правил гри, правил змагань у спортивних іграх.

Висновки:

1. На основі аналізу літературних даних можемо констатувати, що нами виявлено інноваційні підходи побудови процесу початкової підготовки в тенісі, які не спостерігаються в інших видах спортивних ігор, а сучасні тенденції розвитку спортивних ігор потребують перегляду організаційної структури підготовки початкового етапу в умовах ранньої спеціалізації в баскетболі і волейболі.

2. На сьогоднішній день в Україні втрачено набуті традиції відносно міні-баскетболу і для дітей не створено належних умов для розвитку та впровадження міні-баскетболу на початковому етапі підготовки, що негативно відображається на результаті майстерності в майбутньому на етапі максимальної реалізації можливостей досвідчених спортсменів.

3. Важке матеріально-технічне становище в Україні та дефіцит кваліфікованих педагогічних кадрів гальмує поширення міні-волейболу, як засобу ефективно організації початкового навчання.

4. Використання міні-тенісу, як інноваційної технології, полягає у наступних чинниках: простоті навчання, фінансовій досяжності, скороченні часу навчання, розширенні соціальної бази гравців (включення в гру дітей з малозабезпечених сімей), залучення великої кількості гравців, що сприятиме ефективному відбору для подальших занять тенісом.

Перспективи подальшого пошуку використання інноваційних технологій у вигляді міні-спортивних ігор на етапі початкового навчання буде полягати у розробці практичних рекомендацій для впровадження цих видів спортивних ігор у програми навчання у ДЮСШ для підготовки спортсменів високого класу.

Список використаної літератури:

1. Дубенчук А. І. Волейбол : Спортивні ігри в школі / А. І. Дубенчук. – Х. : Ранок, 2010.
2. Ібраїмова М. В. Сучасна школа тенісу: початкова підготовка / М. В. Ібраїмова, О. В. Ханюкова, Л. В. Поліщук. – К. : Експрес, 2013. – 224 с.
3. Кашуба В. А. Современные подходы к формированию здоровьесберегающей направленности спортивной

підготовки юних спортсменів / В. А. Кашуба, Л. М. Ярмолинский, Т. А. Хабинец // Физическое воспитание студентов. – Харьков, 2012. – № 2. – С. 34–37.

4. Лазарчук О. В. Методика побудови тренувального процесу тенісистів першого року навчання в умовах клубної системи / О. В. Лазарчук. – Дніпропетровськ, 2009. – 48 с.

5. Лобода В. С. Вплив тренувальних навантажень за програмою ДЮСШ на показники фізичних якостей юних тенісистів 6–8 років [Електронний ресурс] / В. С. Лобода, В. В. Мулик, Л. В. Дугіна, Т. П. Харченко. – Режим доступу : <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2012-04/12lvstpy.pdf>

6. Мітова О. О. Сучасні проблеми розвитку міні-баскетболу в Україні / О. О. Мітова, В. М. Онищенко / Молода спортивна наука України. – Вип. 18. – Т. 1. – Львів : ЛДІФК, 2014. – С. 150–155.

7. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву та шкіл вищої спортивної майстерності (навчально-тренувальні групи та групи спортивного удосконалення) / Л. Ю. Поплавський, В. Г. Окіпняк. – К., 1999. – 124 с.

8. Онищенко В. М. Аналіз рівня фізичного здоров'я дітей 6–7 років, які займаються міні-баскетболом / В. М. Онищенко // Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ. : Інновація, 2014. – № 2. – 77–81 с.

9. Матвеев А. П. Программа общеобразовательных учреждений. Физическая культура. Начальные классы / А. П. Матвеев. – М. : Просвещение. – 2010 г. – 206 с.

10. Сайт Міжнародної федерації тенісу (ITF). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.tennisplayandstay.com/site/tennis_10s.

11. Теніс : Навчальна програма для ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ та СНЗСП / М. В. Ібраїмова. – К. : РНМК, 2012. – 160 с.

12. Шокин А. И. Мини-теннис в подготовке юных теннисистов, ориентированных на достижение высоких спортивных результатов: учеб. пособие для студентов РГАФК / А. И. Шокин. – М., 1999. – 93 с.

13. Этторе Мессина: тренировать детей – огромная ответственность [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу : <http://vbasket.ru/news/ettore-messina-trenirovat-detey-ogromnaya-otvetstvennost>.

14. Buceta J. M. Basketball for Young players. Guidelines for coaches / J. M. Buceta, M. Mondoni, A. Avakumovic, L. Killik. – Madrid : FIBA, 2000. – 358 p.

15. Tennant M. Play Tennis Manual. – ITF, 2008. – 86 p.

Стаття надійшла до редакції: 24.02.2015 р.

Опубліковано: 30.04.2015 р.

Аннотация. Сушко Р., Ібраїмова М. Инновационные технологии в начальной подготовке детей на примере спортивных игр. Цель: определить особенности инновационных технологий и современное состояние организационной работы с детьми на начальном этапе подготовки в спортивных играх. **Материал и методы:** для выяснения примененных инновационных технологий использован опрос тренеров и обобщена экспертная оценка специалистов в области спортивных игр. **Результаты:** проанализировано современное состояние вопроса касательно возможностей начальной подготовки детей в условиях ранней специализации в спортивных играх на примере баскетбола, волейбола и тенниса. Выяснена важность и необходимость инновационных мероприятий для детей на начальном этапе подготовки в спортивных играх. **Выводы:** выявлены инновационные подходы построения процесса начальной подготовки в теннисе, которые не наблюдаются в других видах спортивных игр.

Ключевые слова: спортивные игры, мини-баскетбол, мини-волейбол, мини-теннис, подготовка, инновационные технологии.

Abstract. Sushko R., Ibraimova M. Innovation technology in the initial training of children by the example of sport games. Purpose: to determine the characteristics of innovative technologies and the current state of organizational work with children at the initial stage of training in sports. **Material and Methods:** to understand the application of innovative technologies used coaches poll and summarized expert assessment specialists in the field of sports. **Results:** the current state of the question concerning the possibility of the initial training of children in early specialization in sports for example basketball, volleyball and tennis. Clarified the importance and necessity of innovative activities for children at the initial stage of training in sports. **Conclusions:** the identified innovative approaches for constructing the process of initial training in tennis, which are not observed in other kinds of sports.

Keywords: sport games, mini-basketball, mini-volleyball, mini-tennis, training, innovation technology.

References:

1. Dubenchuk A. I. Voleybol : Sportivni igri v shkoli [Volleyball: Sports Games at school], Kharkiv, 2010. (ukr)
2. Ibraimova M. V., Khanyukova O. V., Polishchuk L. V. Suchasna shkola tenisu: pochatkova pidgotovka [Modern school tennis: initial training], Kyiv, 2013, 224 p. (ukr)
3. Kashuba V. A., Yarmolinskiy L. M., Khabinets T. A. Fizicheskoye vospitaniye studentov [Physical education students], Kharkov, 2012, vol. 2, pp. 34–37. (rus)
4. Lazarchuk O. V. Metodika pobudovi trenuvalnogo protsesu tenisistiv pershogo roku navchannya v umovakh klubnoi sistemi [Method of constructing the training process tennis players first year in terms of club system], Dnipropetrovsk, 2009, 48 pp. (rus)
5. Loboda V. S., Mulik V. V., Dugina L. V., Kharchenko T. P. Vpliv trenuvalnikh navantazhen za programoyu DYuSSH na pokazniki fizichnikh yakostey yunikh tenisistiv 6–8 rokiv [The influence of training loads Coach program on indicators of physical qualities of young tennis players 6–8 years], Access mode : <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2012-04/12lvstpy.pdf>. (ukr)
6. Mitova O. O., Onishchenko V. M. Moloda sportivna nauka Ukraini [Young sports science Ukraine], vol. 18, iss. 1, Lviv, 2014, pp. 150–155. (ukr)
7. Poplavskiy L. Yu., Okipnyak V. G. Navchalna programma dlya dityacho-yunatskikh sportivnikh shkil, spetsializovanih dityacho-yunatskikh shkil olimpiyskogo rezervu ta shkil vishchoi sportivnoi maysternosti (navchalno-trenuvalni grupi ta grupi sportivnogo udoskonalennya) [The training program for youth sports schools, specialized youth school of Olympic reserve schools and higher sports skills (teaching and training teams and groups of sports improvement)], Kyiv, 1999, 124 p. (ukr)
8. Onishchenko V. M. Sportivniy visnik Pridniprova [Sports Bulletin Dnieper], Dnipropetrovsk, 2014, vol. 2, 77–81 p. (ukr)
9. Matveyev A. P. Programma obshcheobrazovatelnykh uchrezhdeniy. Fizicheskaya kultura [The program of educational institutions. Physical Education], Moscow, 2010, 206 p. (rus)
10. Sayt Mizhnarodnoi federatsii tenisu (ITF) [Site of the International Tennis Federation (ITF)], Access mode : http://www.tennisplayandstay.com/site/tennis_10s. (ukr)
11. Теніс : Навчальна програма для DYuSSH, SDYuShOR, ShVSM та SNZSP [Tennis: Curriculum for Coach, SDUSHOR, SHVSM and SNZSP], Kyiv, 2012, 160 p. (ukr)
12. Shokin A. I. Mini-tennis v podgotovke yunikh tenisistov, oriyentirovannykh na dostizheniye vysokikh sportivnykh rezultatov: ucheb. posobiye dlya studentov RGAFC [Mini-tennis in the preparation of young tennis players, aimed at achieving high results],

Moscow, 1999, 93 p. (rus)

13. *Ettore Messina: trenirovat detey – ogromnaya otvetstvennost* [Ettore Messina: train children – a huge responsibility], 2013, Access mode : <http://vbasket.ru/news/ettore-messina-trenirovat-detey-ogromnaya-otvetstvennost>. (rus)

14. Buceta J. M. *Basketball for Young players. Guidelines for coaches* / J. M. Buceta, M. Mondoni, A. Avakumovic, L. Killik. – Madrid : FIBA, 2000. – 358 p.

15. Tennant M. *Play Tennis Manual*. – ITF, 2008. – 86 p.

Received: 24.02.2015.

Published: 30.04.2015.

Сушко Руслана Олександрівна: к. фіз. вих., Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ, 03680, Україна.

Сушко Руслана Александровна: к. физ. восп., Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев, 03680, Украина.

Ruslana Sushko: PhD (Physical Education and Sport), National University of Physical Education and Sport of Ukraine: *Phyzkul'tury str. 1, Kyiv, 03680, Ukraine.*

ORCID.ORG/0000-0003-3256-4444

E-mail: rskarlet@ukr.net

Ібраїмова Марина Василівна: к. фіз. вих., Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ, 03680, Україна.

Ибраимова Марина Васильевна: к. физ. восп., Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев, 03680, Украина.

Marina Ibraimova: PhD (Physical Education and Sport), National University of Physical Education and Sport of Ukraine: *Phyzkul'tury str. 1, Kyiv, 03680, Ukraine.*

ORCID.ORG/0000-0002-1023-6506

E-mail: rskarlet@ukr.net

Бібліографічний опис статті:

Сушко Р. О. Інноваційні технології у початковій підготовці дітей на прикладі спортивних ігор / Р. О. Сушко, М. В. Ібраїмова // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2015. – № 2(46). – С. 190–194. – dx.doi.org/10.15391/sns.v.2015-2.036

